

2010–2011. I. év, 2. félév
Pethő Ágnes (előadás)
Blos-Jáni Melinda (szeminárium)

Filmelmélet és filmelemzés (1.)



A kurzus célja megismertetni a hallgatókkal a filmelmélet és a filmelemzés alapjaival. Az előadásokon a mozgókép néhány alapvető elméleti kérdéséről lesz szó. (mi a filmelmélet? Melyek a legfontosabb típusai? Mi jellemzi a film „nyelvét”? Hogyan jönnek létre a filmes jelentések? Mi jellemzi a filmet mint médiumot?) Ezek mellett konkrét és részletes filmelemzésre kerülnek olyan alkotások, amelyek maguk is a filmről szólnak, s amelyek megvitatása révén megérthetőek a klasszikus elbeszélőfilm és a modern film jellegzetes filmnyelvi eszközei. A szemináriumok célja a szakszerű filmelemzés gyakorlása. Megismerjük a filmről való írás különböző műfajait, a filmelmélet és filmelemzés szakterminológiát, gyakoroljuk a szövegírást és -szerkesztést. Megvizsgáljuk a filmes látványszerkesztés néhány jellegzetességét és értelmezési lehetőségét adott szakszövegek segítségével.

Témák

- A film elméletei: a filmelméletek típusai, a film elméleti kérdéseinek köre
- Az emberi kommunikáció, a nyelv és a kép médiumai. A mozgókép mint médium. Médiumok a mozgóképben: a mozgókép mint re-medializáció. A mozgókép médiumainak változásai
- A filmszemantika alapjai, jelentések a filmben. A film mint nyelv, jelrendszer
- A néző szerepe: a nézőség pszichológiája, a film jelentése mint kognitív konstrukció.
- A film fenomenológiája. Mozi és test.
- A klasszikus filmelbeszélés szabályai. A tekintet a klasszikus filmben.
- Filmkép és valóság: ablak vagy keret? A kép mint a valóság lenyomata (Bazin, Kracauer).
- Bemutató elemzés: Alfred Hitchcock: *Hátsó ablak* (*Rear Window*, 1954). Összehasonlítás a téma további feldolgozásaival (pl. Michael Powell: *Peeping Tom*, 1960; Brian De Palma: *Hi, Mom!* 1970, Woody Allen: *Rejtélyes manhattani gyilkosság*, 1993; D. J. Caruso: *Disturbia*, 2007. stb.)
- A valóság mint kép. Keretezések a filmben (a modern film és a reprezentáció kérdései)
- Elemzés: Michelangelo Antonioni: *Nagyítás* (*Blow Up*, 1966). Összehasonlítás Francis F. Coppola: *Magánbeszélgetés* (1974) és Brian de Palma: *Halál a hídon* (*Blow Out*, 1981) című filmjével.

Kötelező szakirodalom

- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009.
- David Bordwell: *Elbeszélés a játékfilmekben*. Budapest, 1996: 41–75. [3. és 4. fejezet]
- David Bordwell: *A klasszikus elbeszélésmód*. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Palatinus 2004. 182–228.
- André Bazin: *Mi a film?* Budapest, Osiris: 7–43.
- Laura Mulvey: A vizuális élvezet és az elbeszélő film. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Palatinus 2004. 249–267.
- Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. London–New York, Routledge, 2000 (a következő szócikkek: colour, continuity editing, cross-cutting, deep-focus/depth of field, editing, emblematic shot, eyeline matching, lighting, mise-en-scène, 180-degree rule, road movie, shots, shot/reverse-angle shot, space and time, subjective camera, suture, 30-degree rule, tracking shot).
- Pethő Ágnes: *Műzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben*. Csíkszereda, Pro-Print Kiadó, 2003: 75–85., 295–309.
- J. M. Lotman: *Filmszemiotika és filmesztétika*. Budapest, Gondolat, 1977: 128–139. [11. fejezet: Szemiotikai problémák és a modern filmművészet útjai]
- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. 7–85.

- ☐ Christian Metz: Szubjektív beállítás, szubjektív hang: a „nézőpont” kérdése. *Filmkultúra* 1991/1. 4–16.
- ☐ Eirik Frisvold Hanssen: *The Functions of Colour* (fénymásolat a Filmelmélet 1. mappában, online: <http://web.archive.org/web/20050407124201/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/mk2.html>)
- ☐ Mary Ann Doane: A film hangja: test és tér artikulációja. <http://apertura.hu/2006/tavasz/doane/>
- ☐ Trevor Whittock: Nyelv, metafora és a filmkép. *Filmspirál* 9. 1997/4. 47–73., *Filmspirál* 11. 1998/1. 70–97.

Ajánlott szakirodalom

- Thomas Elsaesser, Malte Hagener: *Film Theory. An Introduction through the Senses*. New York, London, Routledge, 2010.
- Francesco Casetti: *Filmelméletek 1945–1990*. Budapest, Osiris, 1998: 9–75. [1–4. fejezet], 89–104. [6–7. fejezet], 126–166. [9–10. fejezet]
- Hartai László, Muhi Klára: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Budapest, Korona Kiadó, 1998.
- Bíró Yvette: *A hetedik művészet*. (A film formanyelve. A film drámaisága.) Budapest, Osiris, 1998.
- James Monaco: *How to Read a Film*. New York–Oxford, Oxford University Press, 2000 (1–5. fejezet)
- John Fawell: *Hitchcock's Rear Window, the Well-Made Film*. Southern Illinois University Press, 2001.
- Restivo, Angelo: *The Cinema of Economic Miracles: Visuality and Modernization in the Italian art film*. Duke University Press, Durham, 2002. (Antonioni *Nagyításáról* szóló rész.)

A vizsga összetétele:

50%: írásbeli vizsga az előadások és a kötelező könyvészet ismeretének ellenőrzése

50%: a szemináriumi tevékenység értékelése (a szemináriumokon való szereplés + a félév végére megírt filmismertető, filmkritika és filmelemzés értékelése).

Jelenlét

Az órákon való jelenlét 75%-ban kötelező mind az előadások mind a szemináriumok esetében (14 tanítási hétből min. 10). Ennél több hiányzás csak egészségügyi okokból fogadható el. Ha a hallgató nem vett részt min. az órák 50%-án, nem jelentkezhet vizsgára. 50-75% közötti hiányzások kompenzálhatóak a vizsgán plusz kérdés megválaszolásával.

SZEMINÁRIUMOK

Vizsgakövetelmény:

Egy tetszőlegesen kiválasztott filmről három különböző típusú szöveget írni:

- a) egy 15 soros filmismertetőt,
- b) egy 2 oldalas (min. 4000 leütés) filmkritikát (szabvány: 1.5-ös sorköz, 2,5 cm-es lapszél, 12 pontos Times New Roman betűtípus).
- c) Egy min. 5 szabványoldalas tanulmányt (10000 leütés). Ugyanazt a filmet a választott szemináriumi témának megfelelő szempont és hozzá illő szakirodalom alapján elemezni. Szempontot és filmet választhatunk azok közül: ● amelyeket a szemináriumokon megbeszéltünk, ● azok közül, amelyek előadáson szóba kerültek, ● amelyek a javasolt szakirodalomban olvashatók.

A szövegek szerkesztésére vonatkozóan vegyük alapul a megadott útmutatót!

A szövegeket a vizsga előtt min. egy héttel le kell adni elektronikus formában mind a szemináriumvezetőnek, mind az előadótanárnak.

A szemináriumi tevékenység értékelése: a végső vizsgajegy 50%-a.

Megjegyzések:

- Az egyes témákhoz megadott szakirodalmat annak kell elolvasni, aki azt a témát bemutatja, vagy a dolgozatához azt a szempontot választja.
- Mindenik szemináriumi témához ki kell választani filmrészleteket (diákonként min. 2 részletet), amelyekkel a megadott jelenség példázható (az olvasásra ajánlott szövegekből kaphatunk ezekre

nézve ötleteket). A szemináriumot tartó diákok lehetőleg CD-en leadják az általuk kiválasztott és kivágott részleteket. A részletek helyének (perc) a kivonatokon való megjelölése is elfogadható.

- Mivel mindenki nem fogja elolvasni a kiadott szakirodalmat, ezért a tanulmányok alapján készítsünk max. 2 oldalas vázlatot, amit handout és powerpoint formájában a többiek számára is hozzáférhetővé teszünk, s amiből mindenki tanulhat. (Figyeljünk arra, hogy az egyes megadott témák esetén több tanulmány is szól majd ugyanarról. A felkészülés során szintetizáljunk, válasszuk ki a releváns tartalmat a tanulmányokból. A szemináriumon a témát mutassuk be, és ne a tanulmányokat sorjában!)

Általános szakirodalom: (többé-kevésbé minden témához használható)

- Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (*)
- Yale Film Analysis Website. <http://classes.yale.edu/film-analysis/>
- Bíró Yvette: *A hetedik művészet. (A film formanyelve. A film drámaisága.)* Budapest, Osiris, 1998.

BEVEZETÉS: A témák ismertetése, a szemináriumi tevékenység megszervezése. (2012. febr.14.)

1.

2012. febr. 28. György Tamás, Lőrincz Eszter

FILM ÉS ELBESZÉLÉS

Narratológiai alapfogalmak (elbeszélés, történet, cselekmény, narratív szerkezet, filmkezdetek és végek, narrátorok, szereplők, az elbeszélőfilm és a nem elbeszélőfilm különbsége)

Feladat: válasszunk olyan filme(ke)t, amely(ek) alapján a legfontosabb narratológiai fogalmak bemutatathatók.

Olvasmányok:

- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. 7–85. (Figyelem! Az idővel kapcsolatos alfejezet a következő szeminárium témájához tartozik!)
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (5. fejezet. Az elbeszélés elemzése. 80-98.)
- Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (Narráció, narrátor és narratív szintek c. fejezet) Szeged, 2006.
http://nti.btk.pte.hu/dogitamas/BHF_FILES/html/58Fuzi/tankonyv/tartalom.html
- Mark Le Fanu: Story and.... "story": Reflections on an Over-hyped Concept. *P.O.V.* 18. különszám: Storytelling. 2004. december: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_18/POV_18cnt.html
- David Bordwell: *Anatomy of the Action Picture*: <http://www.davidbordwell.net/essays/anatomy.php>
- David Bordwell: *The Hook*. <http://www.davidbordwell.net/essays/hook.php>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok:

- *P.O.V.* 18. különszám: Storytelling. 2004. december:
http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_18/POV_18cnt.html
- *P.O.V.* 2. különszám a filmelbeszélés felépítéséről:
http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_02/POV_2cnt.html
- Stephen Heath: Narratív tér. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Palatinus, 2004. 119–183.

2.

2012. febr. 21. Fodor Ágnes, Major Lajos

FILM ÉS IDŐ

A tudás időbeli adagolása, suspense, ritmus, időbeli szerkesztés, időjelölések a filmben. az idő képei (metaforái), idősíkok, időmozaikok.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. (Az időrend). 56–62.

- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (Tér és időváltás c. alfejezet, 64-68. old.)
- ☐ Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (Narratív tér és narratív idő c. fejezetből főként a 3. A történet, a narráció és a befogadás ideje c. alfejezet) Szeged, 2006. http://nti.btk.pte.hu/dogitamas/BHF_FILES/html/58Fuzi/tankonyv/tartalom.html
- ☐ Varga Zoltán: Életút-keresztvezetések. Párhuzamos elbeszélések *Filmvilág* 2010/11 46-48. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10336
- ☐ Bíró Yvette: *Időformák*. Budapest, Osiris, 2005. (7–25, 33–49, 58–65, 223–227.)
- ☐ Jerry Lee Salvaggio: A tér-idő jelölése. *Filmspirál* 8. 1997/3. 1–26, *Filmspirál* 9. 1997/4. 1–34, *Filmspirál* 10. 1997/5. 133–152.

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Bíró Yvette: Siessünk lassan. (Festina lente.) *Európai füzetek*. 4. Budapest, Új Világ Kiadó, 1997. 5–40.

3.

2012. márc. 6. Tamás Ronald, Molnár Ferenc

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 1.

Félközei/amerikai plán, beállítás-ellenbeállítás szerkezet, varrat, képkapcsolási konvenciók: 180°-os szabály, 30°-os szabály

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: *suture, shots, shot/reverse-angle shot, eyeline matching, 180-degree rule, 30-degree rule, continuity editing, cross-cutting*).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (Egyensúly, szimmetria, 44. old., A szemszögváltás, 68-74 old.)
- ☐ Nánay Bence: A beállítás és ellenbeállítás filozófiája. A varratelmélet kritikai vizsgálata. *Metropolis* 1. 2005. 8-21.
- ☐ Daniel Dayan: A klasszikus filmművészet irányító kódja. *Metropolis* 1. 2005. 32-41.
- ☐ David Bordwell: Convention, Construction, Cinematic Vision. In: David Bordwell–Noël Carroll (eds.): *Post Theory. Reconstructing Film Studies*. The University of Wisconsin Press, 1996. 87–108.

Ajánlott kiegészítő olvasmányok

- ☐ Noël Carroll: A varrat. *Metropolis* 1. 2005. 58-68.
- ☐ William Rothman: Ellenérvek a varrat rendszerével szemben. *Metropolis* 1. 2005. 42-47.

4.

2012. márc. 13. Besenyei Katalin, Szilágyi Tímea

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 2.

Nézőpontok a filmben, nézőpontra utaló beállítások (POV), szubjektív kén. félszubjektív

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Hasonlítsuk össze egy teljes egészében szubjektíven filmezett film, Robert Montgomery: *Asszony a tóban* (*The Lady in the Lake*) és egy Dogma film kézikamerázásának hatását, fogalmazzuk meg a különbségeket!

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (subjective camera).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A szemszögváltás, 68-74 old.)
- ☐ Christian Metz: Szubjektív beállítás, szubjektív hang: a „nézőpont” kérdése. *Filmkultúra* 1991/1. 4-16.
- ☐ Edward Branigan: The Point-of-View Shot. In: *Point of View in the Cinema. A Theory of Narration and Subjectivity in Classical Film*. Berlin–New York–Amsterdam, Mouton Publishers, 1984. 102–121.

- ☐ Margitházi Beja: A néző kép. A szubjektív beállításról. *Filmvilág* 2011/06 40-42. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10660
- ☐ Marc Vernet: Az Innen vagy a kamera tekintete. *Apertúra* 2008. tavasz, III. évfolyam, 3. szám. Online: <http://www.apertura.hu/2008/tavasz/vernet>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok

- ☐ Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (A Nézőpont c. fejezetből a Nézőpont és szöveg, Nézőpont a narráció szintjén és a Nézőpont a narratív kijelentés tárgyának szintjén c. alfejezetek, ezekben a kötelező olvasmányokra is történik utalás) Szeged, 2006.
- ☐ <http://szabadbolcsesz.elte.hu/mediatar/vir/tankonyv/tartalom.html>
- ☐ Per Persson: How Does Point-of-View Editing Work? In: *UNDERSTANDING CINEMA. A Psychological Theory of Moving Imagery*. Cambridge University Press, 2003. 74-99.

5.

2012. márc. 20. Kis Brigitta, Bíró Andor, Csongrádi Ágota

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 3. Mélykép kompozíció, képmélység és hosszú beállítás, nagytotál

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Mutassuk be Gregg Toland operatőr művészetét általa fényképezett filmek részletei alapján. (Nézzünk utána az interneten is.)

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: shots, deep-focus/depth of field).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A képmélység c. alfejezet 45-47 old.)
- ☐ André Bazin: A hosszú beállítás módszere. (Wellesről) In: *Mi a film?* Budapest, Osiris, 1995. 283–293.
- ☐ David George Menard: Toward a Synthesis of Cinema – a Theory of the Long Take Moving Camera. http://www.horschamp.qc.ca/new_offscreen/synthesis_theory.html
- ☐ Brian Henderson: The Long Take. In: Bill Nichols (ed.): *Movies and Methods. An Anthology*. University of California Press, Berkeley–Los Angeles–London, 1976. 314–325.
- ☐ David Bordwell: *Do Filmmakers Deserve the Last Word?* <http://www.davidbordwell.net/blog/?p=1174>

Ajánlott olvasmányok:

- ☐ Mark Le Fanu: Metaphysics of the "Long Take": Some post-Bazinian Reflections. *P.O.V.* 1997. No.4. http://inv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html
- ☐ David Bordwell: Exceptionally Exact Perceptions: On Staging in Depth. In: *On the History of Film Style*. Cambridge, Massachusetts & London, Harvard University Press, 1997. 158–273.

6.

2012. március 27. Németh Előd, Gábor Lóránd, Lőrincz Lóránd

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 4. Kameramozgás, kameramozgás a hosszú beállításban, kamera koreográfia

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Hasonlítsuk össze Hitchcock *Kötél* című filmjének kameramozgását Jancsó Miklós 60-as, 70-es évekbeli filmjeinek sajátos koreográfiájával és/vagy Fliegauf Benedek *Dealer* c. filmjével.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: tracking shot).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A dinamika c. alfejezet, 48. old.)

- ☐ Vivian Sobchack: Towards Inhabited Space. The Semiotic Structure of Camera Movement in the Cinema. *Semiotica* 41-1/4 (1982), 317–335.
- ☐ Gilles Deleuze: Hitchcock *Kötél* című filmjéről. In: *A mozgás-kép*. Budapest, Osiris, 2001. 260–261.
- ☐ Richard Allen: Camera Movement in *Vertigo*.
http://www.labyrinth.net.au/~muffin/camera_movement.html
- ☐ Gelencsér Gábor: Kompozíciók sodrás(á)ban. Az el-rendezés művészete. *Filmvilág* 2010/09 34-36. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10377
- ☐ Margitházi Beja: Térzavarból képerő: fahrt és zoom. *Filmvilág* 2010/09 40-41. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10403

Ajánlott olvasmányok:

- ☐ Szabó Zsolt Szilveszter: Tükör-képek. Tarkovszkij kamerája. *Filmvilág* 2011/06 43-45. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10530
- ☐ P.O.V. 4: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html

7.

2012. ápr. 3. Balla Zoltán

A LÁTVÁNSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 5. A plán. A közelkép.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben a közelképek sajátos funkcióval jelennek meg különös tekintettel a némafilm korszakra, a klasszikus hollywoodi filmek sztárkultuszára és kortárs filmes élményekre. Figyeljük meg, hogyan használják a közelképeket nem fikciófilmekben, hanem televíziós műsorokban, dokumentumfilmekben! Keressünk ezekre is példát!

Olvasmányok:

- ☐ Margitházi Beáta: *Az arc mozija. Közelkép és filmstílus*. Kolozsvár, Koinónia, 2008. (2-3. fejezet)
- ☐ Pascal Bonitzer: Mi a plán? *Apertúra* 2010. tavasz, V. évfolyam, 3. szám. Online: <http://apertura.hu/2010/tavasz/bonitzer>
- ☐ Bíró Yvette: Arcok. In: *Időformák*. Budapest, Osiris, 2005. 99–113.
- ☐ Roland Barthes: Garbo arca. In: *Mitológiák*. Budapest, Európa, 1983. 85–87.
- ☐ Per Persson: Towards a Psychological Theory of the Close-ups: Experiencing Intimacy and Threat. <http://www.arts.uwaterloo.ca/FINE/juhde/pers981.htm>
- ☐ Példákat, rövidebb elemzéseket a közelképről szóló blogmaratonban olvashattok:
<http://mattzollerseitz.blogspot.com/2007/10/close-up-blog-thon-october-12.html>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok:

- ☐ René Ten Bos–Ruud Kaulingfreks: Life Between Faces.
<http://ephemeraweb.org/journal/2-1/2-1tenbosandkaulingfreks.pdf>
- ☐ Mihail Jampolszkij: Balázs Béla fiziognómia-elmélete. *Filmkultúra* 1986. 1. 54–62.
- ☐ Ed s. Tan: three views of facial expressions and its understanding in the cinema. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, Southern Illinois University Press, 2005. 107–128.

8.

2012. ápr. 17. Demes Hanna, Máthé Endre Botond, Halmen Jozsó

A HANG, ZENE, ZAJOK ÉS CSEND A FILMBEN A filmzene és a képek auditív összetevőinek különböző funkciói, fajtái a filmekben, az auditív és a vizuális elemek összefüggése.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (sound/soundtrack).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (3. fejezet. A hang, 50-61)
- ☐ Mary Ann Doane: A film hangja: test és tér artikulációja. <http://apertura.hu/2006/tavasz/doane/>

- ☐ Rick Altman: Moving Lips: Cinema as Ventriloquism. *Yale French Studies*, No. 60, (Cinema/Sound). 1980. 67-79.
- ☐ Jerrold Levinson: Film Music and Narrative Agency. In: D. Bordwell–N. Carroll (eds.): *Post-Theory. Reconstructing Film Studies*. U. Wisconsin Press, 1996. 248–283. (a 257-258. oldalon található osztályozást feltétlenül)
- ☐ Varga Zoltán: A hangsáv lehetőségei: száműzött szavak, beszédes zörejek. *Filmvilág* 2011/09 35-37. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10770
- ☐ Böngészésre ajánlott weboldal: <http://www.filmsound.org>

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Charles Eidsvik: Background Tracks in Recent Cinema. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, S.I. Univ. Press, 2005. 70–79.
- ☐ Edward Buscombe: Sound and Colour. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods*. Vol. II. Berkeley–Los Angeles, University of California Press, 1985. 83–93.
- ☐ Edward Branigan: Hang, episztémológia, film. <http://apertura.hu/2007/tel/branigan>

2012. április 24. Vajda Ákos, Mátyás Metz Anna

9.

SZÍNEK A FILMBEN

Színek a vizuális művészetekben (színrendszerek, színkontrasztok, színhatás lehetőségek). **A színesfilm megjelenésének fokozatai a filmtörténetben.** **Szindramaturgia a filmben. A fekete-fehér film színlehetőségei. A fekete-fehér mint a színesfilm ellentéte (kevert technikájú filmek).**

Feladat: filmrészletek kiválasztása és elemzése konkrét filmekből, különböző korszakokból, amelyekben a színek használata releváns.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (colour).
- ☐ Johannes Itten: *A színek művészete*. Budapest, 1978. (Általános színelmélet)
- ☐ Eirik Frisvold Hanssen: The Functions of Colour.
<http://web.archive.org/web/20050407124201/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/mk2.html>
- ☐ Jacques Aumont: A lenyomat és színe. *Filmspirál* 13. 1998. (3.) 20–48.
- ☐ Eirik Frisvold Hanssen: *Composition and Representation in Early Colour Film*.
<http://web.archive.org/web/20050911074134/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/aestheticexperience.html>
- ☐ Szergej M. Eisenstein: A színes film. In: *Válogatott tanulmányok*. Budapest, Áron Kiadó, 1998. 281–291.

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Féjja Sándor: Színes film és szindramaturgia. *Filmkultúra* 1982. 3. 68–79.
- ☐ Nemlaha György: három narancs a zöld gyepen. Tűnődés a színes filmről. *Filmkultúra* 1982. 3. 58–67.
- ☐ Edward Buscombe: Sound and Color. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods*. Vol. II. Berkeley–Los Angeles, University of California Press, 1985. 83–93.
- ☐ Richard Allen: Hitchcock's Color Designs. In: Angela Dalle Vacche–Brian Price (Eds.): *Color, The Film Reader*. Routledge, 2006. 131-144.

10.

2012. május 8. Berecki Beáta?

METAFORA, METONÍMIA A FILMBEN

Feladat: filmrészletek kiválasztása és elemzése különböző korszakokból és műfajokból. Metaforikus képek értékelése: művészet, műfaji konvenció, sztereotípiák vagy giccs? Keressünk mindegyikre példát.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (metonymy/metaphor).

- ☐ Trevor Whittock: Nyelv, metafora és a filmkép. *Filmspirál* 9. 1997/4. 47–73., *Filmspirál* 11. 1998/1. 70–97.
- ☐ Linda Williams: Dream Rhetoric and Film Rhetoric: Metaphor and Metonymy in *Un chien andalou*. *Semiotica* 33-1/2 (1981): 87–103. (csak a bevezető, elméleti rész)
- ☐ John M. Kennedy–Dan L. Chiappe: Metaphors in Movies. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, Southern Illinois University Press, 2005. 228–245.
- ☐ Bíró Yvette: *Profán mitológia. A film és a mágikus gondolkodás*. Budapest, Osiris, 1999.

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Christian Metz: Metafora/Metonímia, avagy a képzeletbeli referens. *Filmspirál* 4. 1996/3. 2–55., *Filmspirál* 5. 1996/4. 2–42., *Filmspirál* 6. 1997/1. 2–26.
- ☐ Peder Grøngaard: On Metaphor in Film - Hitchcock's Cinematic Style: a Study of Marion Crane's Metaphorical Journey into Darkness. *P.O.V.* 4.
http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html

2012. május 15.

11.

A FILMRŐL VALÓ ÍRÁS MŰFAJAI.

Filmismertető, filmkritika, esszé, tanulmány

Feladat: Próbáljunk ugyanarról a filmről több típusú szöveget keresni. Írjunk egy megadott filmről filmismertetőt és filmkritikát! A saját szövegek közös megvitatása.

Ajánlott források:

- ☐ filmismertető (informatív és figyelemfelkeltő, burkolt reklám, rövid, érthető): napilapok, internet;
- ☐ filmkritika (véleményt fogalmaz meg, értékkel, elhelyezi a filmet egy kontextusban): *Filmvilág*, *Filmtett*, internet;
- ☐ esszé (inkább leír mint értékkel, szempontja nem kizárólag filmtudományi, lehet szubjektív, asszociatív): *Filmvilág*, esszékötetek (pl. Andrej Tarkovszkij írásai, Susan Sontag film tárgyú esszéi);
- ☐ tanulmány (elemzés egy meghatározott szempontból, tudományos követelmények, módszeresség, hivatkozások): *Metropolis*, tanulmánykötetek, internet.

Olvasmányok:

- ☐ Blaskó Ágnes – Hamp Gábor: *Írás 1.0. Az ötlettől a jól strukturált szövegig*. Budapest, Typotext, 2007.
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (1. fejezet. A műelemzés célja, 11-33 old.)
- ☐ Jacques Aumont–Michel Marie: A filmelemzés meghatározása. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Palatinus, 2004. 9–43.

2012. május 22-29.

12-13.

A FILMRŐL VALÓ ÍRÁS GYAKORLATI PROBLÉMÁI

Gyakorlati szeminárium. Helyesírás, fogalmazás, hivatkozások. Szövegek számítógépes szerkesztése. A filmről való írás műfajai.

Olvasmányok:

- ☐ Timothy Corrigan: *A Short Guide of Writing about Film*. New York, Longman, 1998.
- ☐ Útmutató szövegek szerkesztéséhez, helyesírási és szövegszerkesztési feladatlap (handout)
- ☐ Blaskó Ágnes – Hamp Gábor: *Írás 1.0. Az ötlettől a jól strukturált szövegig*. Budapest, Typotext, 2007
- ☐ David Bordwell: Szimptomatikus interpretáció. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Palatinus, 2004. 43–99.